

de Rechtspraak

**Opdrachten &
docentenhandleiding
www.rechtvoorjou.nl**

Inhoudsopgave

1	Opdracht 1: Kennisvragen bij www.rechtvoorjou.nl	3
	Werkblad 1: Kennisvragen bij www.rechtvoorjou.nl	6
2	Opdracht 2: Vul het juiste woord in!	9
	Werkblad 2: Vul het juiste woord in!	11
3	Opdracht 3: Onderzoeksopdracht bij www.rechtvoorjou.nl	13
	Werkblad 3: Onderzoeksopdracht bij www.rechtvoorjou.nl	14

1 Opdracht 1: Kennisvragen bij www.rechtvoorjou.nl

Deze module bestaat uit kennisvragen die de leerlingen met behulp van onderdeel 1 t/m 4 van de website www.rechtvoorjou.nl kunnen beantwoorden. De leerlingen krijgen de vragen uitgedeeld die bij deze module horen (werkblad 1). Met deze opdracht verkrijgen de leerlingen kennis van de verschillende onderdelen van de rechtspraak en kunt u ze voorbereiden op een bezoek aan een rechtszaak.

Antwoorden

1. *Wat zijn de drie belangrijkste taken van een rechter?*

In een conflict doet de rechter een bindende uitspraak waar alle partijen zich aan moeten houden. De rechter onderzoekt het conflict en doet uitspraak over de kwestie. In het strafrecht bepaalt de rechter ook de strafmaat. Een rechter maakt geen wetten.

2. *Bij welk soort gerechten werken rechters? Noem er drie.*

Rechtbank, gerechtshoven, bijzondere appelcolleges en de Hoge Raad. Bij de gerechtshoven, bijzondere appelcolleges en de Hoge Raad worden de rechters 'raadsheren' genoemd.

3. *Wat zijn internationale verdragen? Geef twee voorbeelden.*

Internationale verdragen zijn officiële afspraken tussen landen.

Voorbeelden:

- Het Europese Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens is een bekend voorbeeld van een internationaal verdrag.
- Het verdrag inzake de Rechten van het Kind (www.derechtenvanhetkind.nl).

4. *Welke functie heeft de Hoge Raad?*

De Hoge Raad behandelt zaken in cassatie. Dat wil zeggen dat er wordt gekeken of de lagere rechters van de hoven en bijzondere colleges het recht goed hebben toegepast en de wetten goed hebben uitgelegd.

5. *Waarom is de scheiding van machten belangrijk voor de vrijheid van burgers?*

De Franse filosoof en jurist Charles de Montesquieu maakte onderscheid tussen de wetgevende, rechtsprekende en uitvoerende macht, de scheiding van machten. Hij vond dat verschillende mensen en organisaties deze overheidstaken moesten uitvoeren, omdat anders één van de drie teveel macht zou krijgen, en de burgers niet meer vrij zouden zijn. Nederland heeft de ideeën van De Montesquieu grotendeels overgenomen. Daarom is de rechterlijke macht onafhankelijk.

6. *Moet een rechter zich houden aan eerdere uitspraken?*

Nee, maar het is wel verstandig. Een rechter kan in de jurisprudentie (de verzameling van uitspraken die rechters eerder hebben gedaan) opzoeken wat collega's hebben beslist in zaken die lijken op zijn zaak. De rechter kan deze uitspraken gebruiken als basis voor zijn eigen uitspraak, maar hij kan ook tot een andere uitspraak komen. Dit gebeurt vaak als mensen anders zijn gaan denken over bepaalde zaken.

7. *Noem drie landen waar juryrechtspraak bestaat.*

Bijvoorbeeld in België, Frankrijk en de Verenigde Staten. In Nederland bestaat geen juryrechtspraak.

8. Hoe kun je rechter worden?

Iedereen die rechter wil worden, moet eerst Nederlands recht studeren aan een universiteit. Daarna zijn er twee manieren om rechter te worden. Jonge juristen kunnen solliciteren naar een plaats op de speciale opleiding tot rechter, de zogenaamde raio-opleiding. Die opleiding duurt zes jaar. Juristen die minstens zes jaar ergens anders hebben gewerkt, bijvoorbeeld op een advocatenkantoor of bij een gemeente, kunnen ook rechter worden. Zij moeten dan nog een opleiding van een jaar volgen. Zie voor meer informatie over juridische opleidingen: www.rechtspraak.nl/Werken-bij en www.rechtenietsvoorjou.nl

9. Wanneer valt een rechtszaak onder het strafrecht?

Als een persoon wordt verdacht van een overtreding of misdrijf.

10. Wanneer valt een rechtszaak onder het bestuursrecht?

Als personen of organisaties een conflict hebben met de overheid, bijvoorbeeld omdat ze geen vergunning krijgen.

11. Wanneer valt een rechtszaak onder het civiel recht?

Als personen of bedrijven onderling afspraken hebben gemaakt en een conflict daarover hebben, bijvoorbeeld omdat iemand wordt ontslagen.

12. Hoe kun je een rechter controleren?

Om te kunnen controleren of rechters hun werk goed doen, is de rechtspraak in principe openbaar. Dat betekent dat iedereen naar de rechtbank kan komen en een zitting kan bijwonen. Sommige uitspraken kun je achteraf nalezen op de site www.rechtspraak.nl.

13. Welke bronnen van recht worden gebruikt in de rechtspraak?

- wetten (waaronder de grondwet)
- jurisprudentie (de verzameling van uitspraken die rechters eerder hebben gedaan)
- gewoonten en gebruiken
- internationale verdragen

14. Wat is de functie van het recht voor de samenleving?

Het recht moet er voor zorgen dat mensen goed met elkaar kunnen samenleven. Maar soms zijn mensen het niet met elkaar eens over wat er precies in een regel staat, houden ze zich niet aan de regels of raken ze in een conflict. In die gevallen kan de rechter uitkomst bieden.

15. Zijn alle zittingen openbaar?

Voor jongeren tussen de 12 en 18 jaar bestaat een speciaal soort strafrecht, het jeugdstrafrecht. De meeste zaken tegen jongeren worden achter gesloten deuren behandeld. Dat betekent dat er geen publiek bij mag zijn. Alleen in heel bijzondere gevallen mag publiek aanwezig zijn. Jongeren van 16 en 17 jaar krijgen soms straffen volgens het strafrecht voor volwassenen. Tenzij de rechter in bijzondere gevallen anders bepaald, zijn alle rechtszaken verder openbaar.

16. Kan een democratie zonder rechtsstaat bestaan? Licht je antwoord toe.

Nee, dat kan niet. In een democratie moet je in vrijheid je mening kunnen geven en je stem kunnen uitbrengen. Als een land geen rechtsstaat is kan de overheid of iemand anders jouw rechten inperken, zodat je gedwongen wordt je mond te houden of een stem uit te brengen op een partij waar je tegen bent. In zo'n land is de rechter niet onafhankelijk, maar doet hij precies wat de

regering zegt. Zo'n land kun je ook geen democratie noemen.

17. Wat doet de Raad voor de Kinderbescherming?

Bij ernstige opvoedingsproblemen speelt de Raad voor de Kinderbescherming (zie ook: www.kinderbescherming.nl) vaak een rol. De Raad heeft de taak op te komen voor de rechten van kinderen die in de knel zitten en kan mensen verplichten om zich te laten helpen bij de opvoeding van hun kinderen. Soms vraagt de Raad daarbij aan de rechter een beslissing te nemen. Dat heten maatregelen van kindbescherming.

18. Waarom dragen rechters een toga?

Zo laten ze zien dat ze onpartijdig zijn. De rechter zit er niet als privé-persoon, maar als rechtspreker. Persoonlijke religieuze achtergrond en politieke voorkeur mogen bijvoorbeeld geen rol spelen.

19. Moet een rechter rekening houden met de internationale verdragen?

Ja. Soms staat in de nationale wetten van een land iets anders dan in de internationale afspraken. In de grondwet staat dat de internationale verdragen dan voorgaan.

20. Noem drie verschillende soorten straffen.

Boete, taakstraf en gevangenisstraf.

21. Wat zijn de hoofdrolspelers in de rechtszaal bij een strafrechtzaak? En wat zijn hun rollen?

Officier van justitie: verantwoordelijk voor de opsporing en vervolging van strafbare feiten en vertegenwoordigt in de rechtszaak de Nederlandse maatschappij.

Advocaat: opkomen voor de rechten van de verdachte.

Rechter: onderzoekt de aard van het conflict, doet uitspraak over de kwestie en bepaalt de strafmaat. Bij moeilijke en zware zaken spreken er drie rechters, anders één.

Werkblad 1: Kennisvragen bij www.rechtvoorjou.nl

Beantwoord de volgende vragen. Maak daarbij gebruik van de website www.rechtvoorjou.nl, onderdeel 1 t/m 4.

Vragen

1. Wat zijn de drie belangrijkste taken van een rechter?
2. Bij welk soort gerechten werken rechters? Noem er drie.
3. Wat zijn internationale verdragen? Geef twee voorbeelden.
4. Welke functie heeft de Hoge Raad?
5. Waarom is de scheiding van machten belangrijk voor de vrijheid van burgers?
6. Moet een rechter zich houden aan eerdere uitspraken?
7. Noem drie landen waar juryrechtspraak bestaat.

8. Hoe kun je rechter worden?

9. Wanneer valt een rechtszaak onder het strafrecht?

10. Wanneer valt een rechtszaak onder het bestuursrecht?

11. Wanneer valt een rechtszaak onder het civiel recht?

12. Hoe kun je een rechter controleren?

13. Welke bronnen van recht worden gebruikt in de rechtspraak?

14. Wat is de functie van het recht voor de samenleving?

15. Zijn alle zittingen openbaar?

16. Kan een democratie zonder rechtsstaat bestaan? Licht je antwoord toe.

17. Wat doet de Raad voor de Kinderbescherming?

18. Waarom dragen rechters een toga?

19. Moet een rechter rekening houden met de internationale verdragen?

20. Noem drie verschillende soorten straffen.

21. Wie zijn de hoofdrolspelers in de rechtszaal bij een strafrechtzaak? En wat zijn hun rollen?

2 Opdracht 2: Vul het juiste woord in!

Bij deze opdracht wordt net als bij opdracht 1 gebruik gemaakt van de website www.rechtvoorjou.nl. Hierbij wordt onderdeel 5 van de site gebruikt. Het is de bedoeling dat de leerlingen de woorden vinden die op de lege plaatsen in de tekst horen, deel hiervoor werkblad 2 uit.

Antwoorden

Het **strafrecht** (1) gaat over dingen die in de wet verboden zijn. Je mag niet stelen, je mag niet iemand slaan, je mag niet spijbelen. Je mag niet door rood licht rijden, je mag niet illegaal muziek downloaden, je mag niet iemand doodschieten en je mag niet te hard rijden op een brommer. Er zijn honderden dingen die je niet mag doen. Dat staat allemaal in het Wetboek van **strafrecht** (2) en andere wetten. Relatief kleine zaken, zoals rijden door rood licht, worden **overtredingen** (3) genoemd. Erge zaken als diefstal en moord heten **misdrijven** (4). Wie jonger is dan 12 jaar en iets doet wat niet mag, komt nooit voor de strafrechter. De politie kan hem wel oppakken en vragen stellen, maar daarna mag hij weer naar huis. Voor jongeren van 12 tot 18 jaar geldt een speciaal **jeugdstrafrecht** (5).

Het **civiele recht** (6) regelt de rechten tussen burgers of bedrijven onderling. Daarom wordt het ook wel burgerlijk recht genoemd. Als je iets koopt of huurt, als je familieproblemen hebt, of als je ergens gaat werken, heb je met het civiele recht te maken. Het **huurrecht** (7a), **familierecht** (7b) en het **arbeidsrecht** (7c) zijn allemaal voorbeelden van het civiele recht.

Het civiele recht geldt niet alleen voor echte personen, maar ook voor **rechtspersonen** (8). Dat zijn organisaties of bedrijven die als een persoon kunnen handelen. Een vereniging kan bijvoorbeeld een pand huren. Een bedrijf kan mensen in dienst nemen. Als er problemen ontstaan, kan een partij naar de civiele rechter stappen en hem vragen een beslissing te nemen. In een **civiele zaak** (9) staan twee partijen tegenover elkaar; de **eiser** (10) en de **gedaagde** (11). De eiser wil iets van de gedaagde. Hij eist bijvoorbeeld dat de afspraken uit een arbeidscontract worden nagekomen. Of hij eist betaling van iets dat hij heeft verkocht. Meestal hebben de partijen een **advocaat** (12) die hen helpt. In bijna alle gevallen is dat verplicht.

De civiele rechter kijkt van te voren alle stukken die de partijen aan hem voorleggen. Op de zitting luistert hij naar beide partijen. Daarna doet hij een uitspraak. Partijen moeten zich aan de uitspraak van de rechter houden. Als zij het er niet mee eens zijn, kunnen ze in hoger beroep. Dat betekent dat zij de zaak nog een keer kunnen laten behandelen door een **hogere rechter/ raadsheer** (13).

In het **bestuursrecht** (14) is geregeld hoe de overheid en burgers met elkaar moeten omgaan. Het bestuursrecht regelt ook de verhouding tussen verschillende delen van de overheid, zoals tussen de provincie en de gemeente. De overheid neemt veel beslissingen waarmee burgers te maken kunnen krijgen. Bijvoorbeeld over de aanleg van een weg of het verlenen van een vergunning voor het verbouwen van een huis. De overheid geeft ook paspoorten en identiteitsbewijzen uit en is verantwoordelijk voor het verstrekken van uitkeringen. Wie het niet eens is met een beslissing van de overheid, kan naar de **bestuursrechter** (15) stappen. Hij kijkt of de overheid zich wel aan de regels heeft gehouden en of zij op tijd een beslissing heeft genomen. Alles wat met asielzoekers heeft te maken, valt onder het **vreemdelingenrecht** (16). Wie het niet eens is met een beslissing van een bestuursrechter kan in **hoger beroep** (17) bijvoorbeeld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de **Raad van State** (18).

Het **kantonrecht** (19) bestaat niet. Er zijn maar drie soorten recht, namelijk civiel recht, strafrecht en bestuursrecht. De **kantonrechter** (20) bestaat wel. Hij werkt op een rechtbank en behandelt relatief

eenvoudige zaken, zoals civiele zaken waarin het gaat om minder dan 5.000 euro. De kantonrechter behandelt ook arbeidszaken, huurzaken en overtredingen uit het strafrecht. Wie een lichte verkeersovertreding heeft begaan, en zijn boete niet betaalt, komt bijvoorbeeld voor de kantonrechter. Bij de kantonrechter kunnen burgers zelf hun zaak behartigen. Ze hoeven geen advocaat in te schakelen. De kantonrechter doet meestal meteen na de zitting **uitspraak** (21). Later wordt die uitspraak opgeschreven in een vonnis. Tegen de meeste uitspraken van de kantonrechter kunnen mensen in hoger beroep gaan bij een **gerechtshof** (22).

Tip

Indien u een overzicht wil krijgen van de tekstuele informatie van de genoemde website dan kunt u onderaan het scherm op ‘drempelsweg’ klikken. Vervolgens krijgt u een letterlijk overzicht van alle inhoudelijke informatie van de website.

Werkblad 2: Vul het juiste woord in!

Ga naar onderdeel 5 van de website www.rechtvoorjou.nl. Gebruik de informatie op de website voor het invullen van de weggelaten begrippen. Aan de achterzijde van dit blad vind je een tabel die je in kunt vullen.

Het ...1... gaat over dingen die je niet mag doen. Je mag niet stelen, je mag niet iemand slaan, je mag niet spijbelen. Je mag niet door rood licht rijden, je mag niet illegaal muziek downloaden, je mag niet iemand doodschieten en je mag niet te hard rijden op een brommer. Er zijn honderden dingen die je niet mag doen. Dat staat allemaal in het ...2... en andere wetten. Relatief kleine zaken, zoals rijden door rood licht, worden ...3... genoemd. Erge zaken als diefstal en moord heten ...4.... Wie jonger is dan 12 jaar en iets doet wat niet mag, komt nooit voor de strafrechter. De politie kan hem wel oppakken en vragen stellen, maar daarna mag hij weer naar huis. Voor jongeren van 12 tot 18 jaar geldt een speciaal ...5...

Het ...6... regelt de rechten die burgers of bedrijven onderling hebben. Daarom wordt het ook wel burgerlijk recht genoemd. Als je iets koopt of huurt, als je familieproblemen hebt, of als je ergens gaat werken, heb je met het civiele recht te maken. Het ...7a..., ...7b... en het ...7c... zijn allemaal voorbeelden van het civiele recht.

Het civiele recht geldt niet alleen voor echte personen, maar ook voor ...8... . Dat zijn organisaties of bedrijven die als een persoon kunnen handelen. Een vereniging kan bijvoorbeeld een pand huren. Een bedrijf kan mensen in dienst nemen. Als er problemen ontstaan, kan een partij naar de civiele rechter stappen en hem vragen een beslissing te nemen. In een ...9... staan twee partijen tegenover elkaar; de ...10... en de ...11.... De eiser wil iets van de gedaagde. Hij eist bijvoorbeeld dat de afspraken uit een arbeidscontract worden nagekomen. Of hij eist betaling van iets dat hij heeft verkocht. Meestal hebben de partijen een ...12... die hen helpt. In bijna alle gevallen is dat verplicht.

De civiele rechter bekijkt van te voren alle stukken die de partijen aan hem voorleggen. Op de zitting luistert hij naar beide partijen. Daarna doet hij een uitspraak. Partijen moeten zich aan de uitspraak van de rechter houden. Als zij het er niet mee eens zijn, kunnen ze in hoger beroep. Dat betekent dat zij de zaak nog een keer kunnen laten behandelen door een ...13..

In het ...14... is geregeld hoe de overheid en burgers met elkaar moeten omgaan. Het bestuursrecht regelt ook de verhouding tussen verschillende delen van de overheid, zoals tussen de provincie en de gemeente. De overheid neemt veel beslissingen waarmee burgers te maken kunnen krijgen. Bijvoorbeeld over de aanleg van een weg of het verlenen van een vergunning voor het verbouwen van een huis. De overheid geeft ook paspoorten en identiteitsbewijzen uit en is verantwoordelijk voor het verstrekken van uitkeringen. Wie het niet eens is met een beslissing van de overheid, kan naar de ...15... stappen. Hij kijkt of de overheid zich wel aan de regels heeft gehouden en of zij op tijd een beslissing heeft genomen. Alles wat met asielzoekers heeft te maken, valt onder het ...16... Wie het niet eens is met een beslissing van een bestuursrechter kan in ...17..., bijvoorbeeld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de ...18....

Het ...19... bestaat niet. Er zijn maar drie soorten recht, namelijk civiel recht, strafrecht en bestuursrecht. De ...20... bestaat wel. Hij werkt op een rechtbank en behandelt relatief eenvoudige zaken, zoals civiele zaken waarin het gaat om minder dan 5000 euro. De kantonrechter behandelt ook

arbeidszaken, huurzaken en overtredingen uit het strafrecht. Wie een lichte verkeersovertreding heeft begaan, en zijn boete niet betaalt, komt bijvoorbeeld voor de kantonrechter. Bij de kantonrechter kunnen burgers zelf hun zaak behartigen. Ze hoeven geen advocaat in te schakelen. De kantonrechter doet meestal meteen na de ...21... uitspraak. Later wordt die uitspraak opgeschreven in een vonnis. Tegen de meeste uitspraken van de kantonrechter kunnen mensen in hoger beroep gaan bij een ...22... .

Vul hier de juiste begrippen in:	
1	12
2	13
3	14
4	15
5	16
6	17
7 a. b. c.	18
8	19
9	20
10	21
11	22

3 Opdracht 3: Onderzoeksopdracht bij www.rechtvoorjou.nl

Op onderdeel 7 van de website www.rechtvoorjou.nl staan voorbeelden van zaken over jongeren die in aanraking komen met verschillende soorten rechtspraak:

- 7.1 De leerplichtwet; in het geval van spijbelen (strafrecht)
- 7.2 Het beëindigen van een huwelijk door een scheiding (civiel recht, familierecht)
- 7.3 Ontslag (arbeidsrecht)
- 7.4 Alternatieve straf (Halt, strafrecht)
- 7.5 Wat gebeurt er bij het plegen van een strafbaar feit? (strafrecht)
- 7.6 De ondertoezichtstelling (civiel recht, familierecht)
- 7.7 De naamswijziging (bestuursrecht)
- 7.8 De vreemdelingenwet (bestuursrecht, vreemdelingenrecht)

Met behulp van de bijgevoegde vragen kunnen leerlingen (alleen of in tweetallen) een klein onderzoek doen naar een bepaald rechtsgebied waar jongeren mee in aanraking kunnen komen. Bij het verstrekken van de opdrachten is een combinatie van zaken mogelijk. Er kan een keuze gemaakt worden in de vragen die de leerlingen moeten beantwoorden.

Opdracht

Per zaak kunnen de volgende vragen beantwoord worden:

Vragen

1. Welk soort rechtspraak is aan de orde?
2. Onder welk rechtsgebied valt dit onderwerp?
3. Is er hulp van een advocaat nodig?
4. Wat staat er in de wet over dit onderwerp?
5. Welke personen spelen een rol bij een zitting?
6. Wie doet een uitspraak?
7. Is er beroep mogelijk tegen deze uitspraak?

Tip

Indien u een overzicht wil krijgen van de tekstuele informatie van de genoemde website dan kunt u onderaan het scherm op ‘drempelweg’ klikken. Vervolgens krijgt u een letterlijk overzicht van alle inhoudelijke informatie van de website.

Werkblad 3: onderzoeksopdracht bij www.rechtvoorjou.nl

Op onderdeel 7 van de website www.rechtvoorjou.nl staan voorbeelden van zaken over jongeren die in aanraking komen met verschillende soorten rechtspraak. Het gaat over de volgende onderwerpen:

- 7.1 De leerplichtwet; in het geval van spijbelen
- 7.2 Het beëindigen van een huwelijk door een scheiding
- 7.3 Ontslag
- 7.4 Alternatieve straf (Halt)
- 7.5 Wat gebeurt er bij het plegen van een strafbaar feit?
- 7.6 De ondertoezichtstelling
- 7.7 De naamswijziging
- 7.8 De vreemdelingenwet

Doe een klein onderzoek doen naar een bepaald rechtsgebied waarmee jongeren in aanraking kunnen komen. Je docent zal je vertellen welk onderwerpen of onderwerp je gaat onderzoeken.

Opdracht

Beantwoord per onderwerp de volgende vragen:

Vragen

1. Welk soort rechtspraak is aan de orde?
2. Onder welk rechtsgebied valt dit onderwerp?
3. Is er hulp van een advocaat nodig?
4. Wat staat er in de wet over dit onderwerp?
5. Welke personen spelen een rol bij een zitting?
6. Wie doet een uitspraak?
7. Is er beroep mogelijk tegen deze uitspraak?